

נוסח לא מחוקן

פרוטוקול מס' 321

מישיבת ועדת הכספים

יום ה', י"ב בסיון, החשמ"ו - 19.6.1986 - שעה 10.00, בתל-אביב

נ כ ח ו

חברי הוועדה:

א' י' שפירא - היו"ר
י' ארידור
י' ארצי
פ' גרופר
א' ויינשטיין
א' ורדיגר
י' כהן
י' מצא
ע' סולודר
ש' עמר
ח' רמון
א' שלום
ב' שליטא
ג' שפט
ד' תיכון

מוזמנים:

א' שילוני - יו"ר רשות ניירות ערך
י' סמט, ש' וייס, ב' מתן - רשות ניירות ערך
מ' פרידמן - משרד האוצר

מזכיר הוועדה:

היועץ המשפטי לוועדה:
יועצת כלכלית:
קצרנית:
א' קרשנר
א' דמביץ
ס' אלחנני
א' דגני

סדר-היום:

צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) אמיסיות של -
אזורים חברה להשקעות בפיתוח ובכנין בע"מ;
אוריון, חברה להשקעות בע"מ.

תקציב רשות ניירות ערך לחדשים יולי 1986-מרס 1987.

-1412-

(נתקבל ג'וק 24.6.86)

צווים לעידוד החככון (פטור ממס הכנסה) אמיסיות של -
אזורים חברה להשקעות בפיתוח ובבנין בע"מ;
אוריון חברה להשקעות בע"מ.

היו"ר א' י' שפירא:

אני פותח את הישיבה.

לפנינו בקשה לאשר שתי אמיסיות של חברת אוריון של בנק הפועלים
ושל חברת אזורים של חברת כלל.

ד' תיכון:

חאם קיבלנו את התשקיפים של החברות האלה?

מ' פרידמן:

העברנו אותם לוועדה.

ד' תיכון:

קיבלתי את התשקיף של חברת אזורים. לא קיבלתי את התשקיף של
חברת אוריון. אולי תסביר לנו מי היא חברת אוריון?

מ' פרידמן:

אוריון היא חברת הנפקות של בנק הפועלים. ההנפקה מיועדת למימון
הלוואות הניתנות למפעלים המאשרים על ידי מרכז ההשקעות.

ד' תיכון:

אני מבקש לקבל את התשקיף של חברת אוריון.

מ' פרידמן:

במקרה נמצא בידי עותק של התשקיף, אבל המצאנו את שני התשקיפים
לוועדה יחד עם הבקשה לאישור האמיסיות.

ד' תיכון:

אני מבקש לדחות את הדיון באמיסיה של אוריון לישיבה הבאה.

היו"ר א' י' שפירא:

החומר הזה חולק לחברי הוועדה.

ד' תיכון:

החומר לא חולק לכל חברי הוועדה אלא רק לי, לפי בקשתי, ולא נכללה
בו האמיסיה של אוריון.

היו"ר א' י' שפירא:

חאם אנחנו רוצים לקבל היום החלטה שכל תשקיף של כל הנפקה המובאת
לדיון ישלח לכל החברים, ומי שרוצה לעיין בו - יעיין? אינני רוצה
שפתאום תישמע טענה של חבר ועדה שגם הוא מבקש לקבל את התשקיף לאחר
שחבר הכנסת דן תיכון קיבל אותו.

א' ויינשטיין:

אפשר להעביר כמה עותקים של התשקיף למזכירות הוועדה לעיונם של
החברים.

ד' תיכון:

צר לי, אדוני היושב-ראש, אבל אני נאלץ לרענן את זכרונוך. אני טענתי
שצריך לחלק את החומר לכל חברי הוועדה ללא יוצא מן הכלל. אני דואג
אישיית שהחומר יומצא לי.

מ' פרידמן:

אני יכול לקבל עוד 20-30 עוחקים של כל חשקיף כדי לתח אותם לכל חברי הוועדה. אבל אני חוזר על מה שאמרנו בדיון שהחקיים לפני הרבה זמן על אותה בקשה, שכל עוד חשקיף איננו מאושר, לא הופץ ולא פורסם ברבים, לא רצוי שעוחקים שלו יתגלגלו פה ושם. כי ברגע שתשקיפים כאלה נמצאים ברשותם של אנשים רבים רואים אותם כאילו פורסמו ברבים.

זו היתה הגישה שלנו שהוועדה אימצה אותה. אם חבר הוועדה מבקש לעיין בחשקיף, יש חמיד שנים-שלושה עוחקים של החשקיף בוועדה לעיון. אני חוזר ומבקש שנמשיך בסידור הזה.

היו"ר א' י' שפירא:

בדרך כלל החשקיפים המובאים אלינו יחד עם הבקשה לאשר הגבלת מס טרם אושרו על ידי הרשות לניירות ערך.

מ' פרידמן:

הם מובאים לוועדה לאחר דיון ראשוני ברשות לניירות ערך.

היו"ר א' י' שפירא:

במהלך הדיון ברשות לניירות ערך לפעמים משנים דברים בחשקיף.

מ' פרידמן:

לעמים קורה שהחשקיף כלל איננו מתפרסם.

היו"ר א' י' שפירא:

לכן אינני רואה צורך שיגישו לנו חשקיפים, אלא אם כן מתעוררת בעיה לגבי החברה שמבקשת להנפיק את האמיסיה, אבל לא באופן סדיר. אין זה מתפקידנו לבדוק את החשקיף של החברה. אנחנו יכולים להמליץ בפני הרשות לניירות ערך לבדוק במיוחד חשקיף מסוים. מה טעם לבדוק באופן יסודי חשקיף שיכול להיות שעוד יוכנסו בו שינויים, או שהוא מל ל לא יתפרסם? לוועדת הכספים יש כל כך הרבה זמן כדי ללמוד חשקיפים?

י' ארידור:

אני מסכים למה שאתה אומר שתשקיפים מיוחדים צריך לבדוק, ואנחנו אמנם בודקים אותם, וחשקיפים אחרים צריך לאשר באופן כללי. אני רק מציע שלא נהפוך את הסדר, כלומר שלא נבדוק היטב חשקיפים שטעונים בדיקה, ולעומת זאת נבדוק יותר מדי תוך כניסה לפרטים חשקיפים שלא צריך במיוחד לבדוק אותם.

את החשקיפים שהביאו בפנינו היום אני חושב שאפשר לאשר.

ד' תיכון:

צר לי לחלוק עליך, אחד ני היושב-ראש. אם אתה צודק, אני מבקש שהאוצר יביא את הבקשה לאישור רק לאחר שהחשקיף יאושר על ידי הרשות לניירות ערך.

אני רוצה שיהיה ברור שלא תאושר אף בקשה אם החשקיף לא יוגש לעיוננו לפני הדיון בבקשה. אני מציע לך לא להנהיג שיטה שבה מאשרים דברים בלי שהחומר מונח לפנינו. מי שרצה לעיין בחומר - יעיין; ומי שלא רוצה - לא יעיין.

לצד העקרונות, אינני יודע אם אתה עוקב אחר מה שנעשה בשוק ההון. חזרנו למצב שבו הספקולציה חוגגת. כל בזה שאפיין את שוק המניות מאפיין עתה את שוק איגרות החוב. זהו הלהיט החדש שעליו התלבשו קרנות הנאמנות; זהו הלהיט שעושים בו ספקולציות; זהו הלהיט שהציבור נמשך אליו, נכנס אליו בלי שהוא יודע לאן הוא נכנס. יכבד להיות שאתה מזלזל בהערות שלנו, אבל בסופו של דבר יוצר מצב שבו הציבור יפסיד את כספו.

אני מציע לך לאפשר לנו לבחון את הנושא ולקיים שיחות עם הגורמים שמחליטים לאשר או לא לאשר הנפקות, שהם רבים בינם לבין עצמם. בעקבות שמועות על לחצים המופעלים על הגופים המאשרים לאשר או לא לאשר הנפקות, אני מציע לך להקפיד מכאן ואילך בטיפול בכל הנפקה.

ואילו לעצתי שעית, הייתי מקפידה את כל הנושא עד שנקיים בירור על התלונות שהוגשו על ידי כמה גורמים האחראים על השוק הזה, שבהן הם חוזרים ומאשימים האחד את השני באשר למצב החדש שנשתרר בשוק ההון.

א' דמביץ:

החברים בוודאי זוכרים שלפני כמה ימים היתה בפני הוועדה בקשה לאשר אישור דומה של הנפקה של חברה למימון בע"מ של בנק לאומי. ראיתי את התשקיף של החברה ואני מציין דבר אחד שכתוב בו ודבר אחר שעדיין לא כתוב בו. כתוב בו שנתקבל אישור של ועדת השרים. לא כתוב בו שיעור הריבית. מדוע? כי זוהי טיוטה. ללמדך שמה שמביאים בפנינו זוהי טיוטה שכרגיל כתוב בה שהאישור נתקבל, אבל כנראה שמספר ימים לפני ההנפקה עדיין לא ידעו מה יהיה שיעור הריבית.

כל מה שיתקבל כאן יהיה טיוטה במידה זו או אחרת. והקדושה של טיוטה פחותה מזו של תשקיף ממשי.

היו"ר א' י' שפירא:

מהו הסיכום שלך כיועץ משפטי?

א' דמביץ:

אני אומר: לא לייחס קדושה עליונה למה שכתוב בטיוטה.

מ' פרידמן:

אני מבקש להפנות את תשומת לב הוועדה, שאמנם אנחנו מביאים תשקיפים, אבל הואיל והוועדה מאשרת הגבלה מס על הכנסה מריבית, אנחנו תמיד מגבילים עצמנו ואומרים: עד 8%-8 1/4% ריבית, וזה יכול להיות רק פחות מזה. אני מבין שלוועדה אין התנגדות שהריבית עליה תחול הגבלה מס תהיה יותר נמוכה.

א' ויינשטיין:

אני רוצה לדבר רק על הפרוצידורה. מה עושה חברה שרוצה להוציא תשקיף? היא פונה קודם כל לאוצר.

מ' פרידמן:

הנוהג הוא שהרשות לניירות ערך מתחילה לספל בבקשה אחרי שיש אישור עקרוני של הממונה על שוק ההון.

א' ויינשטיין:

האוצר נותן אור ירוק לחברה להמשיך בהליכים, ואז היא מכינה את כל החומר, דבר שכרוך בהוצאות גדולות, ופונה לרשות לניירות ערך.

אני סבור שאנחנו צריכים לראות רק את הנקודה של הריבית ולפקח מדי פעם על המערכת כדי לראות אם היא עושה צדק עם החברות המבקשות להנפיק מניות ואיננה מסה את הכף לכיוון אחד. אחת לחצי שנה נקבל דו"ח ונראה אם לא היה משוא פנים במתן אישורים להנפקות, כל זה במסגרת פיקוח על האוצר.

זוהי השקפתי שאנחנו צריכים לשים את הדגש על הריבית, כי זה עניין של מדיניות, ואיננו יכולים להיכנס לפרטים של התשקיף. אבל אם הוועדה רוצה להיכנס לעניין, הזמן לעשות זאת לפני שהאוצר נותן אור ירוק

לחברה שהיא יכולה להמשיך בהליכים, או אחרי שהרשות לניירות ערך נותנת אישור סופי להנפקה. כי להיכנס לענין באמצע, לאחר שהחברה קיבלה אישור עקרוני מהאוצר והיא נכנסת להוצאות, עם אפשרות להשיב בשלילה, אינני רוצה שנקח אחריות לכך.

אני מציע שנקדיש לכך מחשבה, לא עכשיו. עכשיו אני מציע לנהוג לפי הפרוצידורה המקובלת.

היו"ר י' כהן:

בדרך כלל אנחנו מאשרים הנפקות שהאוצר מביא לנו לאישור. אבל אם ההנפקה איננה נראית לנו סבירה, או שיש לנו ספקות לגבי החברה שמבקשת אישור להנפקה, זוהי כמובן לא רק זכותנו אלא חובתנו לדון בענין בכובד ראש.

כדי לאפשר לנו איזו בקרה או פיקוח על הנושא, צריך לאשר את הנוהל הקיים לפיו הבקשה מונחת על שולחן הוועדה, עותק מהתשקיף נמצא במזכירות של ועדת הכספים, וכל חבר שמעונין בכך יכול לעיין בתשקיף ולהיכנס לפרטיו, ובעת הדיון בוועדה הוא יכול להעיר את הערותיו. לדעתי צריך להמשיך בנוהל הזה שמאפשר לכל חבר ועדה לבדוק את התשקיף בלי לתת לו פרסום לפני שמפרסמים אותו ברבים לציבור הרחב.

היו"ר א' י' שפירא:

המיד עלינו לשאול את עצמנו מדוע מביאים בקשה כזו לוועדת הכספים, איזו מטרה רוצים להשיג בכך. הבה נבין קודם כל מדוע בכלל בקשה כזו מגיעה לוועדת הכספים.

חברה שרוצה לצאת בהנפקה פונה לממונה על שוק ההון ומגישה לו בקשה מנומקת. הממונה על שוק ההון בודק את הבקשה, ואם הוא נותן לה אישור עקרוני היא עוברת לרשות לניירות ערך ולהנהלת הבורסה. אינני חושב שהבקשה מובאת לוועדת הכספים כדי שהיא תבדוק אם היא מוצדקת או לא, כי כמה רשויות צריכות לבדוק את אותה בקשה להנפקה?

י' ארידור:

מה שאתה אומר עכשיו סותר את הדברים שאני מתכוון לומר ביום שלישי הבא בוועדת הכנסת על תפקידה החשוב של ועדת הכספים ומדוע אסור לנו לפצל אותה לשנים.

היו"ר א' י' שפירא:

בדרך כלל מביאים בפנינו בקשות להנפקה של איגרות חוב כדי שנאשר הגבלת מס על ההכנסה מהריבית, והשיקולים הם מוניטריים. אם אנחנו אמורים לבדוק את התשקיף, צריך להביא אותו אלינו לאחר שהרשות לניירות ערך סיימה את מלאכתה.

י' ארידור:

השלב שבו מביאים בפנינו את התשקיף הוא השלב הנכון, כי הרשות לניירות ערך באה ואומרת: למה אנחנו צריכים בכלל להיכנס לענין ולבדוק את התשקיף בצורה יסודית, אולי בכלל לא תהיה לכך הסכמה עקרונית של ועדת הכספים? אם יש הסכמה עקרונית של הוועדה, הרשות לניירות ערך נכנסת לפרטים.

כאשר מביאים בקשה לוועדת הכספים אי אפשר לומר לה לצמצם את הדיון רק לנקודה שבה יש לה סמכות חוקית להחליט. ועדת הכספים, כאשר מביאים בפניה נושא, היא דנה בו גם מעבר לסמכות הפורמלית שניתנה לה; היא משתמשת בסמכותה הפורמלית כדי למלא את תפקידה כרשות מבקרת ומפקחת

על פעולות הממשלה. אילו לא נהגנו כך, היו אומרים לנו: מי אתם, מכנאים? אתם בודקים רק את שערי הריבית? את שערי הריבית, עם כל הכבוד, בוזק משרד האוצר. אלא מאי? יש כאן ענין של שכל ישר ושל מידה. ועדת הכספים לא תמלא את תפקידה אם היא תקח כל תשקיף ותשקיף, תעשה את מלאכתה של הרשות לניירות ערך ותבדוק כל פרט ופרט בתשקיף. אם כך יהיה, אני מעדיף לא לאשר תקציב לרשות לניירות ערך אלא להעבירו לוועדת הכספים. אבל אנחנו בהחלט מתכוונים לאשר תוספת תקציב לרשות לניירות ערך כדי שהיא תוכל למלא את תפקידה. יחד עם זה, אם יש תשקיף פרובלמטי, אי אפשר לאשר אותו ללא כדיקה.

לכן כאשר מבקש חבר הכנסת דן תיכון לעיין בתשקיף, זוהי זכותו. אלא שגם חבר הכנסת דן תיכון וגם כל חבר אחר בוועדה אינם צריכים להגזים בבקשות אלה עד כדי הפיכתן לשיטה. אם יש משהו בתשקיף שמטריד את מנוחתו, אי אפשר למנוע ממנו לברר זאת. השאלה אם במקרה הזה באמת משהו מטריד את חבר הכנסת דן תיכון, ואם כן - צריך לדחות את ההכרעה כדי לאפשר לו ללמוד את העניין. אם אין כאן משהו שמטריד אותו, לא צריך לדחות את ההצבעה.

אשר לחלוקת התשקיפים, אני מקבל את השקפתו של מר פרידמן. עותק אחד של התשקיף צריך להיות אצל מזכיר הוועדה, וכל מי שירצה יוכל לעיין בו. אם חבר ועדה ירצה לקבל באופן מיוחד תשקיף זה או אחר, הוא יבקש וגם יקבל אותו.

ד' תיכון:

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, שאני בסך הכל מבקש לקבל את התשקיף כדי לעיין בו. זוהי זכותו האלמנטרית של כל חבר בוועדה. מדובר בחומר שלא חולק לנו. קיבלתי 5 או 7 תשקיפים בתחילת השבוע, ולגבי כולם לא היו לי הערות.

היו"ר א' י' שפירא:

מזכיר הוועדה אומר שהוא מסר לך את התשקיף גם של חברת אוריון.

ד' תיכון:

אני מצטער, קיבלתי את התשקיף של אזורים ולא קיבלתי את התשקיף של אוריון.

אני בא ואומר שמכאן ואילך אני מתנגד שהאוצר יעסוק בכך. יש המלצות של ועדת-בייסקי. האוצר צריך לרדת מהעניין. צריך להתחיל לבנות את המבנה מחדש. אם האוצר רוצה לשמור לעצמו קונצסיה, הוועדה הזו צריכה להחליט אם היא נותנת לו מכאן ואילך את הקונצסיה.

ח' רמון:

זוהי קונצסיה על פי חוק.

ד' תיכון:

נכון. נגיע לזה בדיון על הסעיף הבא.

א' שילוני:

אני רוצה לתקן אותך. גם במסקנות של ועדת בייסקי מדובר על תקופה של שלוש שנים.

ד' תיכון:

אנחנו צריכים לעשות את הצעדים הראשונים לקראת ביצוע המסקנות, וזהו הצעד שמתחייב. לאוצר אגן מעמד בעניין זה. אסור לו להתערב. זה היום הכלי העיקרי לגיוס משאבים במשק הישראלי. למי שרוצים נותנים, ולמי שלא רוצים לא נותנים, לפחות אליבא דוועדת בייסקי.

א' שלום:

מיהו הגוף שיעסוק בכך?

ד' תיכון:

הרשות לניירות ערך.

י' כהן:

מה שאמרה ועדת בייסקי עדיין איננו בגדר של אורים ותומים.
(ח' רמון: ועדת בייסקי לא אמרה זאת). השיקולים של האוצר בענין
הם הרבה יותר מרחיקי לכת.

א' ויינשטיין:

הרשות לניירות ערך מבחינה זו היא כמו האוצר, כי האוצר הוא
שממנה את ראשי הרשות לניירות ערך.

ד' תיכון:

אני מבקש להסב את חשומת לבך לבעיה נוספת. ענין המס איננו שולי
כפי שאתה חושב. הרשות לניירות ערך דורשת ביאורים בנושא המיסוי
והשלכותיו על הציבור. בתחום של הגילוי הנאות הנושא של מס מוגבל
יש לו חשיבות רבה. אני מציע לא לזלזל בנושא של מס מוגבל, כי הוא
מהווה את אחד המרכיבים הראשיים. כי אילו זה לא היה חשוב, אנשים יכלו
לוותר על מגבלת המס ולא לבוא כלל לוועדת הכספים, וכך היו חוסכים לעצמם
תחנה חשובה בדרך לקראת ההנפקה.

בסיכום, אני עומד על כך שנקבל את החשקיפים.

ח' רמון:

מי שיבקש תשקיף יקבל אותו. מה הבעיה?

אני חולק על הפירוש שלך, חבר הכנסת דן תיכון, למה שאמרה ועדת-
בייסקי. מדיניות המיסוי היא של האוצר, אבל לא ניכנס לכך עכשיו.

ד' תיכון:

דיברתי על הדיון הראשוני שמתקיים באוצר על הבקשה לגייס כספים
בבורסה.

ח' רמון:

נשמעה טענה שבנושא הוויסות גם ועדת הכספים ידעה, סייעה, וגם
היא אחראית. ומדוע לא נכללנו גם אנחנו בין המורשעים.

א' ויינשטיין:

זה כתוב בדו"ח של ועדת-בייסקי?

י' ארידור:

כתוב בדו"ח במפורש בנקודה מסוימת לגבי סגן שר האוצר.

ח' רמון:

אינני מדבר עכשיו על הדו"ח. היו בנקאים שטענו זאת וגם חלק
מהציבור.

כאשר אנחנו מעורבים בתהליך מסוים, יכולים אנשים לפרש שאם ועדת
הכספים נחנה קונצסיה בנושא של מיסוי, כנראה שזה דבר טוב, כנראה שאנחנו
עומדים מאחורי הענין. כך אפשר לפרש את מעורבותה של ועדת הכספים בענין.
כיוון שכך, אני רוצה להיות מעורב. ואם אני מבקש תשקיף, יש להמציא
אותו, ואם אני רוצה לקיים עליו דיון, יש לקיים את הדיון, ולו רק בגלל
נסיון העבר.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מביא לאישור את ההנפקה של אזורים.

הוחלט: לאשר את ההנפקה של אזורים.

תקציב הרשות לניירות ערך לחודשים יולי 1986-מרס 1987

היו"ר א' י' שפירא:

אנחנו עוברים לסעיף הבא - תקציב רשות ניירות ערך. לפני שאני מוסר את רשות הדיבור למר שילוני שיסביר את התקציב, אני מבקש להביא לתשומת לבכם כי ביקשתי מסגן שר האוצר לבוא לישיבה ולהשתתף בדיון, כי הוא המופקד באוצר על שוק ההון, אבל הוא אמר כי לצערנו לא יוכל לבוא היום לישיבה כיוון שהוא משתתף היום ביום עיון של אגף התקציבים. הוא מסר לי את הדברים הבאים שאני רוצה להביא אותם בפניכם בשמו.

בדו"ח בייסקי יש המלצות שונות הנוגעות לעתיד הרשות לניירות ערך. הממשלה הקימה ועדה משותפת של אנשי משרד האוצר ומשרד המשפטים, שלומדים את הסוגיה ושוקלים איך לחזק את הרשות כדי שתוכל לערוך ביקורת יותר לעומק. כאשר הוועדה המשותפת חסיים את עבודתה היא תביא את מסקנותיה בפני ועדת השרים שהקימה הממשלה לטיפול בדו"ח בייסקי. לאחר שהממשלה תקבל החלטות הן תובאנה בפני ועדת הכספים עם בקשה לתוספת תקציב, אם ההחלטות תחייבנה להגדיל את תקציבה של הרשות.

ועדת הכספים קיימה בחודש מרס דיון על תקציב הרשות והחליטה לאשר תקציב לשלושה חדשים בלבד. עכשיו מובא לאישור הוועדה תקציב לתשעה חדשים עד סוף שנת הכספים. סגן שר האוצר ביקש שהוועדה תראה בהצעת התקציב המובאת לאישורה הצעה לתקציב חלקי, כי הוא סבור שהסיכומים שיתקבלו יחייב להוסיף על התקציב של הרשות כדי לחזק אותה.

עד כאן ההודעה שמסרתי בשם סגן שר האוצר. ועתה רשות הדיבור למנהל רשות ניירות ערך מר שילוני.

א' שילוני:

אדוני היושב-ראש, חברי הוועדה, בסוף חודש מרס הבאתי לוועדה את תקציבה של הרשות, ואז נאמר לי שהתקציב קטן מדי ונחבקשתי לחזור לוועדה ולהביא בפניה תקציב יותר גדול.

כאשר נכנסתי לתפקידי היו ברשות לניירות ערך עובדים בשש עשרה וחצי משרות. היום הגענו לשלושים ושנים וחצי תקנים, עם ארבעה רואי חשבון המועסקים כקבלני חוץ. יחד עם זה אמרו חברי ועדת הכספים שזה לא מספיק ושיש להגדיל את התקציב. חזרתי לשר האוצר דאז, השר מודעי, והוא השיב בשלילה, והוסיף כי נחזור ונדבר על הצרכים של הרשות לאחר שיאושרו שלוש החוקים - חוק הקרנות, חוק מס' 8 והחוק שיצא מוועדת גבאי.

בינתיים פורסמו המסקנות של ועדת-בייסקי. גם ועדת בייסקי ממליצה על חיזוקה של הרשות לניירות ערך בנוסח אמריקאי, עם תוספת סמכויות, כמו הסמכות לאשר הנפקות או הסמכות לפקח על הקרנות וקופות הגמל.

המצב החוקי עדיין לא השתנה, כי אלה הן עדיין הצעות חוק שטרם אושרו על ידי מליאת הכנסת.

חזרתי לשר האוצר בנוכחי והצעתי לו כמה חלופות, שאחת מהן מחייבת להגדיל במקצת את התקציב, השניה - להגדיל אותו יותר, והשלישית המחייבת לאשר תוספת תקציב רצינית.

לאחר התייעצויות נאמר שכל עוד הממשלה לא קיבלה החלטה ברורה על הסמכויות והתפקידים שהוא רוצה להוסיף לרשות, אין טעם להוסיף היום על התקציב המוצע. לכן אני אומר: הבה נחכה ונראה מה יהיו החלטות הממשלה, ועד אז נאשר את התקציב כפי שהוא מונח לפניכם.

פרסמנו מכרז למשרה של פרקליט וכך פרסמנו מכרז למשרה של חוקר. הבעיה היא שהכנו היום 11-12 תיקים שהעברנו לטיפול הפרקליטות. קשה להאשים אותנו בכך שהפרקליטות איננה מגישה את כתבי האישום. יותר מאשר להעביר תקן שלנו למשרד המשפטים איננו יכולים לעשות.

אני משוכנע שוועדת המורים תתן את דעתה לנושא ותאמר איזו רשות היא רוצה לראות. אני מתחייב לתת את ידי לכל הצעה לחיזוק הרשות ובנייתה. אבל היום הרשות ממשיכה בפעולתה באופן סדיר גם בתחום התשקיפים וגם בניקורת מדגמית. אני יכול להמציא לכם הומר שקיבלנו מארצות הברית ממנו תוכלו ללמוד שגם שם הבעיה איננה פשוטה. בארצות הברית מתפרסמים 67 אלף תשקיפים לשנה, ואם לא מגדילים את כוח האדם של הרשות מתעוררות בעיות. אנחנו פועלים היום יחסית לא רע. תנו לנו להמשיך לעבוד. אני מבקש מכם לאשר את התקציב.

ש' עמר:

האם יש תשובה למכתבך לשר האוצר?

א' שילוני:

יש תשובה של אגף התקציבים.

א' שלום:

התוספת של 3.5 תקנים היא פרי פשרה או שזה תואם את הצרכים?

לפני מספר חדשים מסרת שאתם מספלים במספר גופים שלא פעלו כשורה, לא מסרו דיווח או לא עדכנו את הרשות בשינויים שחלו אצלם. ציינת מספר מקרים שאתם מנהלים עליהם הקירה ועומדים לחבוע אותם לדין. האם נוכל לשמוע מה קורה בשטח זה?

ח' רמון:

אני מעריך מאד את המאמצים הכנים שאתם עושים ואת רצונכם לשפר את המצב ולחזק את מעמדה של הרשות. ולעומת העבר זוהי באמת התקדמות גדולה, אבל בעבר כמעט ולא נעשה דבר.

עובדה היא שעד היום שום חברה לא נתנה את הדין. מספיק לקרוא בדו"ח-בייסקי רק את הקטע על זיוף מאזנים כדי להבין מה קורה. אתם אישרתם מאזנים מזוייפים שצורפו לתשקיפים שנה אחרי שנה. לא בגלל בעיות של תקציב אלא בגלל החקיקה אינכם יכולים להתמודד עם המצב. גם אם יהיו לכם עשרות רואי חשבון, במסגרת החקיקה הקיימת אינכם יכולים לפקח על הבורסה. מה שעשתה ועדת-בייסקי אתם הייתם צריכים לעשות.

היו"ר א' י' שפירא:

נקח לדוגמה את חברת אלסינט. כאשר רואי החשבון תיקנו אחרי שנתיים את הנתונים אחורה, לא רק מר שילוני לא ידע אלא גם הבעלים לא ידעו מה קורה בחברה. (ח' רמון: אני מפקפק אם הבעלים לא ידעו). אם הבעלים היו יודעים שהחברה מפסידה כל כך הדבה כסף הם היו יושבים באפס מעשה?

ח' רמון:

אם הרשות איננה יכולה לגלות שהמאזן הוא מזוייף, לשם מה היא דרושה? ועדת-בייסקי לא עשתה בדיקה כל כך רצינית. במהלך שתי עדויות כל העניין נחשף בוועדת-בייסקי. לכך יש אולי פתרון על ידי תוספת תקציב, תוספת כוח אדם והגברת המודעות. אבל גם אם יהיה תקציב, החקיקה הקיימת היום במדינת ישראל איננה מאפשרת לרשות למלא את תפקידה. אנשי הרשות עושים כמיטב יכולתם במסגרת החקיקה הקיימת, אבל גם מיטב יכולתם במסגרת החקיקה הזו אין לה משמעות.

על הבורסה בכלל אינני סומך. היום עלינו לרוך גם בתיקון לתקנות הבורסה וזו תהיה הזדמנות לומר להם כמה דברים. יש מבקר לבורסה, הוא אמר כמה דברים שלא מצאו חן בעיני מנכ"ל הבורסה, ואז הוא פוטר. כך מתנהלים שם העניינים.

דובר על קזינו. קזינו זה בסדר. אדם בא לקזינו, יודע שאין לו סיכוי להרוויח, הוא יודע את החוקים והכללים, והוא חוזר לשם. על הבורסה יש פיקוח, ואנחנו משקרים את הציבור בישראל. אנחנו שולחים אותם למקום שהוא כאילו הגון, שמחנהלים בו כאילו כללי מסחר הוגנים, וזה לא כך. לא יעלה על הדעת שבמשך שנתיים וחצי מאז פרץ המשבר לא שונה במדינת ישראל שום חוק הקשור לבורסה ולרשות לניירות ערך. אינני מאשים אותם. הם הגישו הצעות תיקון לחוק, אבל כנראה שמישהו למעלה, אינני יודע מי - ואני מדבר על הדרג המיניסטריאלי, לא על הדרג הפקידותי - נוח לו המצב הקיים, נוח לו שכך מתנהלים העניינים, כי זה נוח למספר גופים גדולים במשק. אחרי שאני רואה את ההגנה הטוטאלית של שרים בממשלה על מנהלי הבנקים, אחרי כל מה שהתגלה בדו"ח בייסקי, דעתי עוד מתחזקת בנושא. כי אחרת אינני יכול להבין איך קורה ששום דבר לא משתנה. ב-1929 כאשר פרץ המשבר הגדול בארצות הברית, חוך שלוש שנים שונתה כל החקיקה על שוק ההון והבנקאות. ב-1932 היתה מערכת שונה לחלוטין.

צריך לשים קץ לברית הזו, לקשר השתיקה, להמשך ההפקרות של שוק ההון.

אינני יכול להצביע בעד התקציב של הרשות לניירות ערך. אינני רוצה שתהיה רשות כזו, שידע הציבור שיש הפקרות; אינני רוצה שיעמידו פנים כאילו יש רשות ויש פיקוח - ואין. גם אם יציעו תקציב יותר גדול, אצביע נגדו, ולא בגלל מר שילוני ואנשים שמנסים לעשות את המלאכה - ובאמת אי אפשר להשוות את מה שקורה היום למה שהיה בעבר. הביקורת שלי איננה מופנית לעבר מר שילוני.

בעת הדיון בתקציב ביקשתי שיבוא לכאן שר האוצר, או סגנו, ויגיד לנו מה הוא מתכוון לעשות בשוק ההון. הקימו ועדה ליישום המלצות ועדת בייסקי. חלפו ששים יום מאז פורסמו ההמלצות. הוועדה הזו לא התכנסה עד היום אפילו לישיבה אחת.

היו"ר א' י' שפירא:

שאלתי מדוע הוועדה איננה מתכנסת ואמרו לי שהם מחכים למינוי הנגיד. בינתיים התמנה נגיד.

ח' רמון:

קודם חיכו לנגיד. עכשיו הנגיד עסוק. הוא צריך להיכנס לתפקידו ולטפל בעניינים הדחופים. אחר כך תהיה חופשת הקיץ, ואחריה החגים. ואחרי החגים - אלוהים גדול.

יש פה מסע מתכונן, קשר קבוע בין אנשים בממשלה עם גורמים בשוק ההון שרוצים כי ההפקרות בשוק הזה תימשך.

אני לא אצביע בעד התקציב, לא בגלל התקציב אלא מפני שאני רוצה לשים קץ להפקרות או להעלות אותה על פני השטח. ברגע שידעו שהרשות איננה יכולה לפעול, הציבור לא יבוא לשוק ניירות הערך, ואז הממשלה תיאלץ לפעול. לכן אצביע נגד התקציב.

היו"ר א' י' שפירא:

לפני שאנחנו ממשיכים בדיון אני רוצה להודיע שאביא את התקציב להצבעה בישיבה זו. יכול להיות שחבר הכנסת רמון יצביע נגד התקציב.

ח' רמון: אני אצביע נגד.

היו"ר א' י' שפירא:

לא אבוא להגן על הממשלה. חבר הכנסת רמון האשים את הממשלה..

י' ארידור:

הוא לא האשים את הממשלה. הוא אמר: כמה שרים בממשלה..

ג' שפט:

יכול להיות שחלק מהדברים שאמר חבר הכנסת רמון הם נכונים. אם יש לו טענות על עבודתה של הרשות במתכונת הנוכחית, זה הזמן להעלות אותן. (ח' רמון: הרשות איננה יכולה לעבוד..). אבל כל הדברים האחרים שאינם נוגעים לעבודת הרשות, מקומם בדיון על המלצות ועדת בייסקי.

בפעם הקודמת קיימנו דיון די יסודי על תקציב הרשות לניירות ערך. הייתה הצעה לאשר תקציב לחודש אחד, הייתה הצעה לאשר תקציב לחצי שנה. אני הצעתי לאשר תקציב לשלושה חדשים, והצעתי זו נתקבלה. הוועדה אמנם אישרה תקציב לשלושה חדשים. במשך אותם שלושה חדשים קרו שני דברים: פורסם הדו"ח של ועדת-בייסקי; הרשות פעלה ברוח הדברים שנאמרו בוועדת הכספים. אין לי שום טענות על פעילותה של הרשות בתקופה הזו.

את הטענות של חבר הכנסת רמון צריך לברר ביתר יסודיות, אבל לא ברגע זה. ואם הוא רוצה להצביע כאקט של מחאה נגד התקציב, זוהי זכותו. (ח' רמון: בתנאים הנוכחיים חבל על הכסף..). אינני חושב שלאנשי הרשות אין מה לעשות גם במצב הקיים. אני חושב שצריך לאשר את התקציב.

י' כהן:

היחסים בין הרשות לניירות ערך לבין הבורסה והטענה של מנכ"ל הרשות שהבורסה לא העבירה לידיעת הרשות מידע שהיה ברשותה, אלה דברים שאנחנו צריכים להתמודד אתם, אם כי עדיין אינני יודע מהם הכלים לכך. אם הדבר מחייב חקיקה, זהו תחום שהוא באחריותנו. אומר מנכ"ל הרשות: העברנו 12 תיקים לפדקליטות, אבל זו עדיין לא הגישה כתבי אישום. מה צריך לעשות בענין זה?

אם יש לנו מידע שמישהו בממשלה מעכב חקיקה בתחום הזה, גם חקיקה של חברי כנסת, אנחנו כוועדה יכולים לנקוט יוזמה כדי לסכל את המעשים האלה.

אמרנו שאנחנו מעוניינים בהגברת הפיקוח של הרשות. מנכ"ל הרשות הסביר שהוא הגדיל את מספר התקנים ופרסם מכרזים למשרות של רואי חשבון ובעלי מקצוע אחרים. בנתונים הקיימים אין לנו הזכות להעניש את הרשות שעושה את כל המאמצים כדי לשפר את המצב, ואמנם חלה התקדמות רבה בתחום הפיקוח של הרשות לעומת המצב שהיה בעבר. אם וכאשר יחברר לנו בעקבות דיון בהמלצות ועדת בייסקי, שיש להטיל מסלות נוספות על הרשות - ואני אומר זאת בכל ההסתייגות - יהיה לנו על כך דין ודברים עם הממשלה או עם ועדת השרים. יתכן שאנחנו נחשוב שיש ליישם המלצות שהממשלה תחשוב שאין ליישם אותן, או להיפך. אם כתוצאה מכך יצטרכו להוסיף תקנים לרשות או לאשר תוספת תקציב, נדון בכך.

במצב הקיים אני חושב שלא צודק והיה בכך משום משגה אם נעכב את אישור התקציב. אישרנו תקציב לשלושה חדשים, ועכשיו צריך לאשר את התקציב לחדשים שנותרו עד סוף שנת הכספים.

א' ויינשטיין:

זהו הדיון הראשון שלנו על גוף ביצועי שמוזכר בדו"ח בייסקי. ולכן זה רק טבעי שהחברים מבקשים להתבטא ולהביע דעתם על פעילותו של אותו גוף ועל סמכויותיו. אי אפשר להסתפק רק באישור פורמלי של התקציב.

היה זעזוע נורא במשק. נחגלו ליקויים הבמשך שנים ידענו עליהם, אבל הפעם ניתן להם ביטוי בדו"ח של ועדת חקירה. אינני חושב שנעשה צדק לענין אם נאשר את החקציב בלי להתייחס לבעיה העיקרית.

אני שותף לחששות שרבות מההמלצות של ועדת בייסקי לא יתבצעו הלכה למעשה. אינני אומר שאני מסכים לכל מה שכתוב בדו"ח, אבל יש כמה מחלות בסיסיות שצריך לרפא אותן. אני שותף לחששות האלה, ואומר מדוע. כי מלאכת התיקונים שמציע דו"ח בייסקי זהו תהליך שצריך להימשך לפחות עשר שנים. לא יחכך אחרת. אם אתה רוצה לטפל בבנקים, בקרנות הנאמנות ולהפריד בין המנהל לבין הנאמן, אתה חייב לשנות את התקנות. הענין גם מעורר שאלות מי ממנה ואיך ממנים את האנשים. כל זה כרוך במלאכת חקיקה מסובכת וממושכת, כי אתה כאילו מחיל לבנות את שוק ההון מחדש.

בשנת 1966 היתה ועדה שהחלה לדון בסוגיה של הקמת רשות ניירות ערך. לאחר שמונה שנים אושר החוק. שמונה שנים חלפו מהרגע ששר האוצר החליט על הקמת הוועדה - ואני מניח שלפני כן התקיימה שורה של דיונים במשך שנה - ועד שאושר החוק. לעשות היום מהפכה זה יקח זמן.

זהו תפקידה של ועדת הכספים, אדוני היושב-ראש, ואיש לא יעשה את המלאכה במקומנו, כי כל שרטרוד בעניני משרדו. אם לא נעמוד על נקודות התורפה שמחייבות תיקון או שינוי, בעוד עשר שנים תעמוד בפנינו אותה בעיה.

אני רוצה לומר משהו אישי. לפני עשרים ושלוש שנים ביקרתי בבורסה של לונדון. בעקבות הביקור כתבתי סדרה של מאמרים ובהם ציינתי שהבנקים הם החולשים על כל המערכת של שוק ההון ועוסקים בכל, הם המאשרים, המפקחים, האחראים לכל. הדברים נכתבו, היה על כך דיון, וראינו מה קרה.

לדעתי נצטרך לקיים דיון יסודי בנושא ולהתמקד בנקודות העיקריות. וכאן תפסת מרובה לא תפסת. צריך לקחת שלוש-ארבע נקודות ועליהם לשים את הדגש, לדאוג לכך שתוך חדשים עד שלושה חדשים יוגשו הצעות חוק בנושאים האלה, ולכל המאוחר תוך שנה לאשר אותן סופית. אני אומר זאת כי אני יודע כמה זמן אנחנו דנים בהצעות חוק.

אדוני היושב-ראש, צריך לדון בדו"ח בהקדם. אני מצטער שבמשך חודש ימים אפילו צוות המשנה לא התכנס כדי לדון בסדרי עבודתה של הוועדה בדיוניה על הדו"ח. זוהי אחריותנו כלפי הדורות הבאים. צודק חבר הכנסת חיים רמון, אנשים משקיעים את מיטב כספם בשוק ההון. וזו אחריותו של נגיד בנק ישראל אם אנשים יפסידו שבעה מיליארד דולר או לא.

אני אצביע בעד החקציב של רשות ניירות ערך, מתוך אותה גישה שנחן לה ביטוי חבר הכנסת שפט, שאנחנו צריכים להתמודד עם הבעיות אבל גם לאפשר לרשות ניירות ערך לעשות את המלאכה. אני רואה בהצבעה נגד החקציב צעד הפגנתי, שהוא לגיטימי, אבל לא ענייני.

י' ארידור:

אני חושב שחבר הכנסת רמון אמר בישיבה הזו דברים חשובים. אינני מקבל את המסקנה האופרטיבית שלו לגבי חקציב הרשות. אני בהחלט מקבל את ההשקפה שעדיין איננו יודעים מה קורה בבורסה ומה מתרחש שם באמת, וזה גם הוכח בחומר שהונח לפני ועדת-בייסקי. נוצר מצב קצת מוזר, שאנחנו חברי הוועדה צריכים לתהות עליו. אנחנו סבורים שהממשלה שולטת, שוועדת הכספים שולטת, שרשויות הסטטוריות שולטות בענינים שמסורים לסמכותן על פי החוק; אבל יש מעין "שלטון אפור" של קבוצה שמנהלח לנו את הענינים בחומים מסוימים, שאיננה אחראית בפני שום גורם דמוקרטי נבחר, קבוצה

שאיננו יודעים אפילו את זהותה המדויקת, וזה גורם לכך שבדיעבד אינם מסתדרים כראוי. אנחנו לפעמים רואים את הביטוי החיצוני של אותו קרחון בכך שבנקאים אינם ממלאים אחר המלצות האישיות של ועדת בייסקי, ואנחנו נוהגים להיכנן יש להם הכוח לעמוד מול הפרלמנט, מול הממשלה.

אבל כל זה הוא רק ביטוי חיצוני שאנחנו מגלים את מהותו כיוון שהיתה ועדת חקירה שגם הסיקה מסקנות אישיות מסוימת. אבל עדיין נשאלות השאלות: מה מתרחש בדיוק בבורסה, למה היא מתנהלת כפי שהיא מתנהלת, מדוע אין כוח לשנות את המצב שם? (ח' רמון: ומי מרוויח מזה?) מהו תפקידם של הדירקטורים אנשי הציבור בבורסה? האם הם משפיעים יותר מאשר הדירקטורים אישי הציבור בבנקים, שאנחנו רואים מהי השפעתם?

הנושא עלה על סדר היום שלנו. איננו יכולים להניח למישהו לחשוב שהענינים הסתדרו כיוון שהיתה ועדת חקירה. העובדה שהיתה ועדת חקירה איננה אומרת שהענינים באו על סידורם. אנחנו צריכים לסייע להסדיר אותם. היות ואני מניח שיבואו לכאן נציגי הבורסה, אני סבור ששם אנחנו צריכים לעשות את הבדיקה היסודית, כי זהו גוף שאיננו נחוך לפיקוח, או לפיקוח מוגבל מאד.

ח' רמון:

לפי החוק כל שינוי בחקנות הבורסה צריך לבוא לכאן. אבל כדי לעקוף את ההוראה הזו הם אומרים שאלה אינן חקנות אלא הוראות. או הנחיות. במשך שנים הם הפרו את החוק.

י' ארידור:

את כל זה צריך לבדוק. יש סמכויות מסוימות לשר האוצר, יש סמכויות לרשות ניירות ערך. השאלה אם שימוש בסמכויות אלה צריך להביא לעימות עם הבורסה, או שהבורסה תשתף פעולה. מדוע אין שיתוף פעולה? - זוהי השאלה. ובאמת, מי מרוויח מכך שאין שיתוף פעולה? ברור שהשר איננו מרוויח מכך באופן אישי, לא חבר הכנסת ולא יו"ר רשות ניירות ערך.

הדיון היסודי הזה, שיכול להיות דיון נפרד או חלק מדיון כולל שלנו על מסקנות ועדת בייסקי, חייב להתקיים.

בלי קשר לניתוח הזה אני חושב שצריך לאשר את החקציב של הרשות, כי אם לא נאשר את החקציב לא עשינו דבר אלא צעד של מחאה. אני מבין את מניעיו של חבר הכנסת רמון להביע מחאה, אבל הוא עצמו אמר במפורש שהיא איננה מכוונת נגד הרשות. לכן עלינו לקיים את הדיון ולאשר את החקציב המוצע, בידיעה שיכול להיות שנתבקש לאשר תו ספת לחקציב הזה.

א' ורדיגר:

חבר הכנסת רמון תאר את המצב בדרמטיות והאשים גורמים שונים. ואף על פי שנאמרו על ידו גם דברים של טעם, לדעתי אין לקשור זאת באישור התקציב. אני רואה את כל ההתפתחות הזו כנובעת מהביורוקרטיה.. (י' ארידור: הלוואי והיתה זו רק ביורוקרטיה). ביורוקרטיה ושלומיאליות. כולנו עסוקים כל כך בעניינינו עד שאיננו רואים דברים חשובים וכך מזניחים אותם.

אם דו"ח ועדת בייסקי לא היה מתפרסם בפרק הזמן מהישיבה הקודמת ועד היום, בוודאי לא היתה מתעוררת הבעיה והיינו מאשרים את התקציב. אבל בא דו"ח ועדת בייסקי וכולנו חיים תחת הרושם של הדו"ח והשלכותיו החמורות, שגרמו לזעזוע קשה מאד. ואני עדיין אינני רואה את הפתרונות.

אם ירצו ליישם את כל ההמלצות של הדו"ח, האופטימיסטים אומרים שזה יקח חצי שנה עד שנה. אני אומר שהלואי שבמשך חמש שנים אפשר יהיה ליישם את המסקנות. ולי אישית יש גם הסתייגויות מהדו"ח, אינני מקבל אותו כתורת משה.

אני סבור שאנחנו צריכים לאשר את התקציב כדי לאפשר לרשות ניירות ערך לפעול. כאשר נגיע לדיון על דו"ח ועדה בייסקי נתייחס בוודאי להערות ששמענו מחבר הכנסת רמון וכן להערות הנוספות שיש בוודאי לכל אחד מחברי הוועדה ונראה איך לתקן את המצב.

ש' עמר:

אני אומר מראש שאתמוך באישור התקציב. אי אפשר לבוא בטענות לרשות שעשתה את המוטל עליה במסגרת החוקים הקיימים. אם יש טענה, יש להפנותה לרשות המפקדת על החקיקה ולא לרשות ניירות הערך. עם כל הכבוד לדברי הביקורת של חבר הכנסת רמון, דבריו היו צריכים להיות מכוונים לשרים או לחברי הכנסת. בהחלט יכולנו למנות ועדת משנה שתטפל בנושאים של הבורסה והרשות לניירות ערך ותגיש הצעות חוק מטעם ועדה הכספיים בנושאים אלה.

גם חבר הכנסת רמון אמר שאין לו טענות לרשות, שעשתה כמיטב יכולתה במסגרת החוק. גם בדו"ח ועדה בייסקי נאמרו אותם דברים אלא שבדו"ח גם צויין כיצד ועדה בייסקי היתה רוצה לראות את הרשות בפעולתה.

אני סבור שאסור לנו לערכב עניין בעניין ואני מציע לאשר את התקציב.

י' ארצי:

אנחנו נמצאים בחקופת מעבר בין המצב הנוכחי לבין מצב העשוי להשתנות, שינוי שיבוא בעקבות דו"ח ועדה בייסקי. אנחנו חייבים לשאול אה עצמנו מה עדיף - להכניס את המערכת לאנדרלמוסיה כאשר אנחנו עדיין רחוקים מאד מיישום ההמלצות, או להכיר בעובדה שקיים גוף מפקח שמתמודד עם הרבה בעיות, שאמנם לא ניתנו לו הכלים לפיקוח הדוק, אבל הוא קיים כשטח ועושה את המלאכה. זוהי השאלה הראשונה.

אני שואל את עצמי שאלה שניה: אם לא נאשר את התקציב, האם המצב כשטח יהיה יותר טוב או יותר גרוע? ברור לי שבלי תקציב המצב יהיה יותר גרוע.

ושאלה שלישית: איך זה ישפיע על שוק ההון? אם איננו שומרים על הסדר הממסדי הקיים ולוקחים את אחד העמודים שמחזיקים את הבניין, אפילו אם הוא קצת רעוע, האם זה יגרום להתמוטטות הבניין או לחיזוקו? אני אומר שבכך נגרום להתמוטטות ולהגברת אי האמון בקרב הציבור. הציבור יגיד: אם ועדה הכספיים אומרת שהעניינים אינם בסדר ואף איננה מאשרת תקציב לרשות ניירות ערך, מדוע להשקיע כספים בבורסה? אנחנו צריכים להיות חדורים תחושה של אחריות למה שעלול לקרות בשוק ההון בעקבות ההחלטות שלנו. וגם אם יש לנו טענות, אנחנו חייבים להצביע בעד אישור התקציב. ואם יש בינינו חבר שרוצה להביע מחאה על ידי הצבעה נגד, הוא יישאר במיעוט.

אני רוצה להפנות כמה מלים לעצמנו. חלפו שלושה שבועות מאז בחרנו ועדת משנה לעניין דו"ח ועדה בייסקי. אני מבקש שנקדים את הממשלה. אם אנחנו באים בטענות לממשלה שהיא עדיין לא נקטה בשום צעד ליישום המסקנות, הבה נעשה קודם סדר בכיתנו פנימה.

ד' תיכונן:

אני רוצה להתייחס בשלב הראשון לנושא החקיקה. בשנת 1983 היו לנו שני משברים: האחד בינואר 1983, כאשר היתה החמוטטות של המניות החפשיות, ולאחר מכן היה לנו משבר נוסף באוקטובר 1983, המשבר המפורסם של המניות הבנקאיות.

מאז ועד עתה הוקמו ועדות, צוותים, הוגשו הצעות חוק, אבל שום דבר לא נעשה בפועל. ואני מאשים את משרד המשפטים ואת משרד האוצר בהשעיית כל הדו"חות הללו. אינני יודע משום מה הם עושים הכל כדי שהמלצות לא תיבכנה לחקיקה. כל הפניות והתחינות שלי לא הועילו. אני פונה אליהם ואומר: רבותי, המצב בשוק ההון ממשיך להיות פרוץ, ובעצם מה שהיה הוא שהוה והוא שיהיה. ושום דבר לא נעשה בתחום הזה. דברים נוראים שקרו בבורסה קורים כל הזמן.

אני טוען מזה שנים שצריך לחזק את הרשות, לתת לה שיניים, ושום דבר לא נעשה. והיום אני יכול לקבוע ששום דבר לא נעשה במתכוון, בגלל מריבות בין משרדים שונים, חקיקה מתקדמת להפיכת שוק ההון לשוק חפשי ומשוכלל, פשוט מתעכבת, ולא נעשה דבר. וכאשר אני אומר שלא נעשה דבר, אני רוצה לומר בכך שכל הדברים הגרועים שנעשו מאז תחילת שנות השבעים נעשים היום ללא יוצא מן הכלל וללא שינוי.

נושא שעליו אני מתריע שנים הוא שינוי שיטת המסחר. בשיטת המסחר הקיימת אתה יכול להטות שערים כרצונך. בתחילה עשו זאת יזמים זריזים, ולאחר מכן הבנקים, והם ממשיכים לעשות זאת גם היום. אתה יכול לראות כיצד לפתע קופצים השערים של המניות ואינך יודע למה ומדוע. והספקולציה הזו עוברת לשוק איגרות החוב. ושוב, הקרובים והמקורבים נהנים. יש אמיסיות שהונפקו לפני חדשיים. האינפלציה במשך חדשיים היתה 5%, אבל שערי איגרות החוב האלה הגיעו ל-112%-115%. זה אומר שבעלי חזקה ומקורבים משחקים בשערים גם כאשר מדובר באיגרות חוב שקשה להעלות את שעריהן. וכאשר אתה רואה כיצד מחלקים את ההנפקות אתה מגיע למסקנה שלציבור כמעט ואין אפשרות לקנות מהנפקות אלה, כי הכסף הגדול כאן הוא בידי קרנות הנאמנות. וכל מה שכתוב בדו"ח ועדת בייסקי והיה נכון - ממשיך להתקיים.

לא חייכנו שוועדת בייסקי תבוא ותאמר לנו מהו המצב. הקמנו ועדות שהגישו המלצות. הן הכינו טיוטה של הצעת חוק שצריך היה להביא אותה לקריאה ראשונה, אלא שהדברים אינם זזים. רק לאחר איומים והפעלת לחצים על משרדי האוצר והמשפטים הצלחנו לאלץ אותם לפרסם את המלצות ועדת-גבאי. אבל מאז לא החלה כל תזוזה. ואם חשבתי שצריך להתין עד פרסום דו"ח ועדת בייסקי ואחר כך הכל ירוץ קדימה, פשוט טעיתי. שום דבר לא זז קדימה. ושוב פעם מחלוקת בין משרדי האוצר והמשפטים, אלא הפעם התחלפו הכובעים..

בעתונות התפרסמו ידיעות על דו שיח חריף שהתקיים אתמול בינך, מר שילוני, לבין אנשי הבורסה, שבו כל צד האשים את חברו באירועים שקורים היום בשוק ניירות הערך. אתה מצוטט כמי שאמר שאפשר היה להתגבר על הגניבה של פיט לו שמעו בקולך. מנגד מנגח את הנהלת הבורסה ואומרת, שאתה אשם בזה שנתת להנפיק את האמיסיה של סולל בונה, בלי לדאוג לבטחונם של המשקיעים. הדברים הם חמורים ביותר, ואנחנו ממשיכים לאשר לך תקציב. וכאשר אנחנו מאשרים לך תקציב אנחנו בעצם אומרים שאנחנו מסכימים למה שנעשה היום בבורסה, לתפקוד הכושל של המוסדות האחראים להבטחת כספו של הציבור. הציבור איננו מבין בעניין, וגם אם תכתוב באותיות קידוש לבנה שהאמיסיה הזו מסוכנת, כשמתחילה הפניקה כולם רצים לקנות. אמיסיה של הבנק לפיתוח התעשייה שהונפקה לפני חדשיים, ש-60% ממנה הלכו למוסדות ו-40% לפרטיים, כחלוף חדשיים שעה עלה מ-100 ל-112. מי עושה את הספקולציות האלה ובחסות מי הן נעשות?

אנחנו יכולים לומר לך דבר אחד, שננקוט באמצעים, וחבל שאין לנו אמצעי אחר אלא התקציב של הרשות. אף אחד איננו שומע מה שאנחנו אומרים. כשם שלא שמעו לנו בעבר כן לא שומעים היום, ואותם דברים מתרחשים שעה שעה. יש לנו סמכויות באמצעות שני כלים: הכלי האחד הוא חוק ניירות ערך. כאן אנחנו פסיביים כי איננו יכולים להגיש חקיקה חדשה. והכלי השני - פיקוח על הרשות באמצעות אישור תקציבה. שמחתי לשמוע מהבורסה לניירות ערך לאחר שש שנים באה אלינו לבקש אישור לתיקון התקנות שלה.

אני בא ואומר את מה שאמרתי בחמש השנים האחרונות גם לקודמין בתפקיד: אנחנו מאשרים את התקציב של הרשות. אנחנו יכולים לומר לממשלה, שכל עוד היא לא תתייחס ברצינות למוסד שנקרא רשות ניירות ערך, לא נאשר את תקציבה של הרשות. תואיל הממשלה להתייחס למסקנות של הוועדות הציבוריות ותגיש לנו תכנית לארגון מחדש של הרשות לניירות ערך.

אני רוצה לשאול את מר שילוני: הגשת תלונות על גניבות שנעשו בשוק ההון במשך שנתיים או שלוש השנים האחרונות. כמה פסקי דין קיבלת?

ח' רמון:

השאלה כמה כתבי אישום הוגשו על ידי פרקליטות המדינה.

ד' תיכון:

מר שילוני אמר שלו התייחסו ברצינות לתלונה שלו אפשר היה לחסוך למשק את פרשת פיט. אבל איש איננו מתייחס ברצינות לתלונות שהוא מגיש. מתייחסים אליו כאל דון קישוט שבא להפריע את שלוחתם של הבנקים והמוסדות הגדולים.

אני פונה לחברי הוועדה: איננו יכולים שלא לאשר תקציב, אבל הבה נעשה פעולת ראווה ונוכיח לשר האוצר שהוא חייב להתייחס לדברים שאנחנו משמיעים כאן. כי ברגע שאנחנו מאשרים את התקציב אנחנו הופכים שותפים למחדלים האלה. לכן אני בא ואומר: נאשר תקציב לחודש ימים ונאלץ בכך את הרשות ואת שר האוצר לבוא לכאן בעוד חודש ימים ולומר לנו מה הם עשו כדי למנוע את גניבת הכספים מן הציבור שנמשכת כל הזמן. אני פונה אליך, אדוני הירושב ראש: יכול להיות שתמצא לאשר תקציב עד סוף השנה. אני אצביע נגד.

אני מציע לחברי לשקול את האפשרות לאשר תקציב לחודש אחד ולאלץ את שר האוצר וסגנו לבוא לכאן ולומר לנו מה בכוונתם לעשות כדי לשנות את המצב בשוק ההון.

היו"ר א' י' שפירא:

מר שטסל, היו"ר הבורסה, הודיע שהוא רצה לבוא להשתתף בישיבה אבל בגלל תקלה שקרתה לו לא יוכל לבוא.

ח' רמון:

אני רואה זאת בחומרה. ראשי הבורסה מתחמקים באופן עקבי מהופעה בפני הוועדה. אני מבקש מהיושב ראש לתבוע מהנהלת הבורסה להופיע בפנינו, גם אם הם מתחרטים על השינוי שהם מבקשים להכניס בחקנות הבורסה.

ד' תיכון:

מדוע איננו דנים היום בשינוי בתקנון הבורסה? סעיף זה הופיע בסדר היום של הישיבה. בסדר היום נכללו שני סעיפים - תקציב רשות ניירות ערך ושינוי בתקנון הבורסה, שאני מבקש אותו חמש שנים. הם חייבים לבוא לכאן כל פעם שהם משנים את התקנות, אבל הם מכניסים שינויים אחת לחודש בערך, אבל מעולם הם לא באו לכאן, לפחות בתקופה שאני חבר בכנסת. לפתע שונה סדר היום של הישיבה והסעיף השני נמחק. אני מבקש לדעת מדוע נמחק הסעיף השני מסדר היום.

היו"ר א' י' שפירא:

אשיב לך, אבל קודם אני רוצה לומר כמה מלים על דו"ח ועדת בייסקי. עד כה לא הגבתי על הדו"ח. הפעם אני רוצה לומר כמה מלים.

נכחתי בעת שהשופט בייסקי מסר את הדו"ח לראש הממשלה, ספר עב כרס. אם חשבתי שלא תמיד נעים להיות שליח ציבור בכנסת, הפעם נוכחתי לדעת שגם להיות יושב ראש של ועדת חקירה ממלכתית לא נעים. כי לאחר שהשופט בייסקי מסר את הדו"ח, שהוא יחד עם חברי הוועדה עמלו על הכנתו במשך שנה שלמה, איש לא אמר לו תודה. יש ויכוחים אם כל מה שנכתב בדו"ח ועדת בייסקי הוא צודק ונכון, אבל דבר אחד ברור שהוועדה עשתה עבודה רצינית וחשובה. האם היא זוכה להערכה והוקרה על עבודתה?

ועתה לענין תקציב רשות ניירות ערך. אני עוקב אחר המתרחש בבורסה במשך כמה שנים. אישית רציתי לצאת בהנפקה בבורסה וברגע האחרון חזרתי בי. אי אפשר להאשים את אנשי רשות ניירות הערך שהם מאשרים מאזנים מזוייפים, כי אין בהם רוח נבואה. אם רואה חשבון מאשר מאזן, הם מקבלים אותו, ואם יש טענות צריך להפנות אותן לרואה החשבון. עד 1983 אישרו הנפקות לחברות בלי לבדוק מי הם חברי ההנהלה שלהן, בלי לבדוק את התשקיפים וכדומה. וראינו שהיו חברות עם חברי הנהלה נכבדים, שמסרו אינפורמציה שבסקר יסודה. אחרי מה שאירע בבורסה, גם בלי דו"ח ועדת בייסקי, צריך היה לשקול פעמיים למי נותנים אפשרות להנפיק אמיסיות בבורסה, והבעיה איננה רק המאזן.

לאחר דו"ח ועדת בייסקי ברור שיו"ר הרשות לניירות ערך צריך להיות אדם שלא רק מבין בהלכות בשוק ההון אלא גם יודע מהן חקירות, ולא יימצא לתפקיד הזה אדם יותר מתאים ממר שילוני, כי הוא עסק בחקירות במשך שנים. והיום אם רוצים להשליט סדר בשוק ההון, דרוש לכך אדם שיש לו ידע וגם חוש מפותח לחקירות.

קבענו שנקיים דיון ראשוני על סדרי הדיון בדו"ח ועדת בייסקי. פנה אלי היו"ר ועדת הביקורת וביקש שוועדת הכספים לא תטפל במסקנות האישיות של ועדת בייסקי, כי בכך כבר מטפלת הוועדה שהוא עומד בראשה. פרט לכך הוא ביקש שיהיה תיאום בין שתי הוועדות.

אני רוצה להסביר מדוע לא התכנסנו עד כה לדיון בדו"ח. בממשלה הוחלט להקים ועדת שרים לענין דו"ח ועדת בייסקי. על מה אמורה הוועדה שלנו לדון אם לא על המסקנות האישיות? - על שוק ההון, קופות הגמל והפנסיה, הקרנות, הבנקים וכדומה. מה יקרה אם הממשלה תתחיל לדון בדו"ח ובעקבות דיוניה תביא הצעות לוועדת הכספים? ואז מה הועלנו בדיונים שקיימנו עד כה? סוכס איפוא שאני יחד עם שני מרכזי הסיעות הגדולות בוועדה, המערך והליכוד, ניפגש עם ועדת השרים לענין דו"ח בייסקי. אני מציע שנאמר לחברי ועדת השרים שאנחנו רוצים להתחיל לטפל בדו"ח. אבל אני מעדיף שהממשלה תסיים קודם את מלאכתה ואחר כך נתחיל אנחנו לטפל בסוגיה.

י' כהן:

ואולי במהלך דיוניה של הוועדה שלנו נוכל להשפיע על ההחלטות של ועדת השרים?

היו"ר א' י' שפירא:

אני מוכן לשמוע את תגובות החברים להצעה.

אני חייב לומר שמי שאיננו מצביע בעד אישור תקציבה של רשות ניירות ערך רק מגדיל את התוהו ובוהו בשוק ההון. גם חבר הכנסת רמון אמר שאין ספק כי בתקופת כהונתו של מר שילוני הרשות מתפקדת בצורה יותר טובה מאשר בעבר. אני מציע שנאשר את התקציב.

נזמין את אנשי הבורסה לדיון. אי אפשר להתעלם מכך שגם בעבודת הבורסה חל שיפור. אני שומע שהם מקפידים יותר על בטחונות.

ח' רמון:

כבדיון על השינוי בתקנות הבורסה נדבר גם על כך.

היו"ר א' י' שפירא:

היום יש לנו ענין לעודד את הציבור לרכוש איגרות חוב ולא להוציא את כספו על קניית מוצרי צריכה. שמענו שכוח הקניה של הציבור גדל, מה שמביא להגדלת היבוא. אם אנחנו משמיעים טענות כלפי הבורסה, אנשים יפסיקו להשקיע בניירות ערך. אני מציע שניזהר בלשוננו.

ח' רמון:

ואם אנשים יפסידו כסף? חבר הכנסת דן תיכון נזהר בלשוננו בנושא של המניות הבנקאיות. למען הזהירות ביקשו ממנו למחוק את דבריו מהפרוטוקול והוא הסכים. כך הגענו להפסד של שבעה מיליארד דולר.

היו"ר א' י' שפירא:

נוכחנו לדעת שהארכת תקופת האשראי לבעלי כרטיסי האשראי הגבירה את קצב הקניות בשוק.

אני מעמיד להצבעה את תקציב רשות ניירות ערך לחדשים יולי 1986-מרס 1987.

ה צ ב ע ה

תקציב רשות ניירות ערך לחדשים יולי 1986-מרס 1987 - אושר

היו"ר א' י' שפירא:

אני מודה ונועל את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 12.00)